

Янчинський Володимир

аспірант кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

м. Тернопіль

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор

провідний науковий співробітник науково-дослідного центру Військового інституту

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Київ

ДОНОРСЬКІ ФОНДИ ЯК ДРАЙВЕРИ ПОВОЄННОЇ «ЗЕЛЕНОЇ» ТРАНСФОРМАЦІЇ

Після повномасштабного вторгнення росії на територію України, держава опинилася в ситуації унікального цивілізаційного виклику одночасної повоєнної відбудови та «зеленої» трансформації. Національне відновлення відбувається в умовах активного залучення ресурсів міжнародних донорів, які надають фінансову та технічну допомогу для реалізації сталих інфраструктурних, енергетичних та соціально-екологічних проєктів. У цьому контексті особливого значення набуває ефективне використання донорських коштів як інструменту економічного відновлення та модернізації національної економіки відповідно до принципів «зеленої» економіки.

За даними Міністерства фінансів України, на кінець 2024 року держава отримала понад \$ 41 млрд у формі прямих бюджетних дотацій, кредитних гарантій, технічної допомоги та спеціальних фондів на відбудову й розвиток [1].

Окрім того, ЄС запровадив програму фінансової підтримки «Ukraine Facility» обсягом понад 50 млрд євро на період 2024-2027 рр., який включає гранти та кредити для підтримки макрофінансової стабільності, відновлення та модернізації України, з яких щонайменше 30% орієнтовано на «зелену» трансформацію. Додатково розробляються цільові механізми підтримки від Світового банку, МВФ, USAID, урядів країн G7 та ін. [2].

Однак, незважаючи на високий рівень зовнішнього фінансування, Україна стикається з низкою системних проблем, а саме: фрагментарність інституційної звітності між державними, регіональними та неурядовими суб'єктами; відсутність цифрової екологічної аналітики, зокрема автоматизованого моніторингу викидів парникових газів на локальному рівні, а також відсутність уніфікованих цифрових індикаторів оцінки ефективності «зелених» проєктів.

У цьому контексті, відповідаючи на зазначені виклики, доцільним є створення Єдиного національного реєстру проєктів «зеленої» відбудови – цифрової платформи з відкритим доступом до даних, включно з екологічними, соціальними та економічними показниками результативності, яка забезпечила б для всіх сторін процесу прозорість, підзвітність і верифікованість екологічного впливу.

Післявоєнна реконструкція не повинна відтворювати існуючі неефективні моделі. Актуальна концепція «Build Back Better» передбачає перехід від лінійної економіки до моделі циркулярності, енергоефективності та інноваційності. У цьому процесі донорські фонди не лише фінансують інфраструктуру, а й формують нові інституційні стандарти управління, що орієнтовані на децентралізовані енергетичні рішення, модернізацію систем очищення води та поводження з відходами, підтримку «зелених» стартапів та інноваційних кластерів.

Таким чином, донорські ресурси виступають не просто джерелом фінансування, а каталізатором інституціональної та цифрової модернізації національної економіки в умовах глобального ESG-курсу (*примітка*, ESG (скорочення від Environmental (екологічний), Social (соціальний) та Governance (управління) стосується проблем сталого розвитку, які мають

вплив на фінансову ефективність і результативність бізнесу, можливість і ризики у контексті впливу на суспільство й довкілля).

У 2025 році Україна стоїть на роздоріжжі між традиційними моделями відбудови та інноваційними підходами до стійкого розвитку. Використання донорських фондів для «зеленої» трансформації повинне базуватись на цифрових платформах звітності та екомоніторингу, проектному мисленні з фокусом на стратегічну результативність, а також на інтеграції міжнародних стандартів у національні підходи до управління.

Системна координація між державою, громадами, бізнесом і донорами має забезпечити перехід до економіки майбутнього, в основі якої лежить екологічна відповідальність, прозорість і цифрова ефективність.

Перелік використаних джерел:

1. Партнери з розвитку, які надали бюджетну підтримку Україні у 2024 році загальним обсягом понад \$ 41 млрд, та напрям спрямування коштів. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/development_partners_that_provided_ukraine_with_over_41_billion_in_budget_support_in_2024_and_the_allocation_of_these_funds-4974 (дата звернення: 26.04.2025)
2. The Ukraine Facility. Council of the EU. URL: https://www.consilium.europa.eu/en/policies/ukraine-facility/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 30.04.2025)